

Napoleon Bonaparte: Ajaccio, 15 augustus 1769 - Sint-Helena, 5 mei 1821

Hij was een Frans generaal en dictator tijdens de laatste stadia van de Franse Revolutie. Als Napoleon I was hij van 2 december 1804 tot 6 april 1814 keizer der Fransen. Van 17 maart 1805 tot 11 april 1814 was hij ook koning van Italië, een koninkrijk dat echter niet het hele Italiaanse schiereiland omvatte. Zijn juridische hervorming, de Code Napoléon, had een grote en blijvende invloed op het recht in vele landen, o.a. in Nederland en België. Hij wordt eveneens herinnerd voor zijn rol in de naar hem genoemde Napoleontische oorlogen en voor zijn spectaculaire politieke carrière. Het lukte hem in het begin van de 19e eeuw een groot deel van Europa onder Frans gezag te brengen. Napoleon werd op Corsica geboren. Zijn vader was van adellijke afkomst. In de jaren voor de Franse Revolutie werd hij op het vasteland van Frankrijk tot artillerieofficier opgeleid. Bonaparte kreeg onder de Eerste Franse Republiek bekendheid. Hij wist de Eerste- en Tweede Coalitie tegen Frankrijk te verslaan. In 1799 pleegde hij een staatsgreep, waarna hij zichzelf als eerste consul installeerde. In 1804 liet hij zich tot keizer van Frankrijk uitroepen. Na een serie van overwinningen slaagde Frankrijk er in om continentaal Europa te domineren. Bij de handhaving van de Franse invloedssfeer maakte Napoleon gebruik van allianties, waar hij familieleden in machtsposities in andere landen benoemde om daar als Franse vazallen te heersen, zoals Lodewijk Napoleon in het Koninkrijk Holland.

Eerste consul

Periode 1: 799 – 1804

Voorganger: –

Opvolger: –

Keizer der Fransen

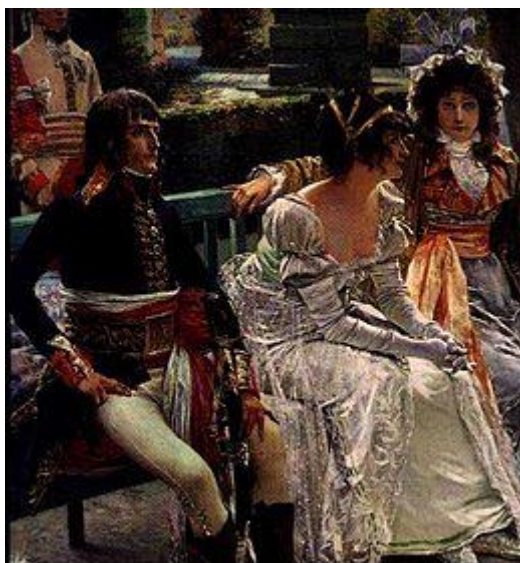
Periode 1: 804 – 1814

Voorganger: – (republiek)
Opvolger: Lodewijk XVIII (koning)
Keizer der Fransen (Honderd dagen)
Periode: 1815
Voorganger: Lodewijk XVIII (koning)
Opvolger: Napoleon II
Koning van Italië
Periode: 1805 – 1814
Voorganger: –
Opvolger: –
Vader: Carlo Maria Buonaparte
Moeder: Maria Laetitia Ramolino
Dynastie: Bonaparte

Napoleon had talrijke affaires en verwekte twee buitenechtelijke kinderen, naast zijn enige wettige zoon Napoleon II. Zijn jeugdliefde was Désirée Clary, de schoonzuster van Jozef Bonaparte en latere koningin van Zweden. Zij en Napoleon waren sinds 1794 samen en in 1795 en 1796 verloofd. Napoleon trad in 1796 in het huwelijk met Joséphine de Beauharnais (geboren als Marie-Josèph-Rose Tascher de la Pagerie), weduwe van Alexandre de Beauharnais en de maîtresse van de Franse machthebber Paul Barras (over wie nochtans geruchten de ronde deden dat hij homoseksueel was). Napoleon nam de rol van vader op zich over haar twee kinderen Eugène en Hortense en hun nichtje Stéphanie. Joséphine werd keizerin der Fransen, maar omdat zij de keizer geen kinderen schonk, liet hij zich op 5 december 1809 van haar scheiden.

Gedurende zijn huwelijk met Joséphine verwekte Napoleon twee onwettige kinderen:

- Charles Léon (december 1806 - 15 april 1881) bij Éléonore Denuelle de la Plaigne, een hofdame van Joséphine.
- Alexandre Colonna (4 mei 1810 – 27 oktober 1868) bij Maria Walewska, een Poolse gravin. Beide zoons hadden nakomelingen.

Huwelijk van Napoleon met Joséphine de Beauharnais

Omdat Napoleon een zoon wou hebben die hem als keizer kon opvolgen onderhandelde hij zowel met Rusland als met Oostenrijk om met een prinses te kunnen huwen. Uiteindelijk huwde Napoleon

in 1810 met Marie Louise van Oostenrijk, dochter van de Oostenrijkse keizer Frans I. Ze werd keizerin der Fransen en schonk Napoleon in 1811 een zoon: Frans Karel Jozef (Napoleon II), koning van Rome. Na Napoleon's abdicatie in 1814 en verbanning naar Elba werd hij aan het hof van Oostenrijk opgevoed en kreeg hij de titel van hertog van Reichstadt.

Zij kregen één kind:

- Napoleon II : Parijs, 20 maart 1811 - Wenen, 22 juli 1832

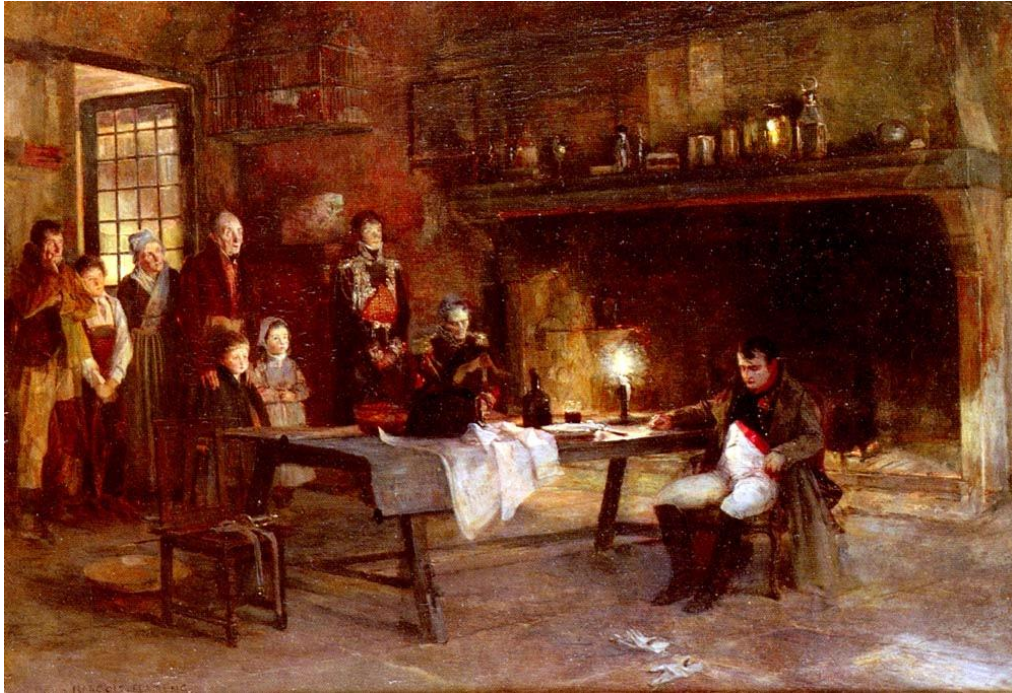

Marie-Louise, keizerin der Fransen. Portret door Robert Lefèvre.

Napoleons enige wettige zoon, Napoleon II

De Fransen, de Britten en een klein contingent Nederlandse troepen troffen elkaar vlak bij Waterloo. Op 18 juni 1815 viel het Franse leger onder bevel van Napoleon en maarschalk Michel Ney meerdere keren aan, maar de Britten, onder leiding van de hertog van Wellington, hielden stand en toen de Pruisen van Gebhard Leberecht von Blücher zich 's avonds bij de Britten aansloten, verloor Napoleon de Slag bij Waterloo.

Napoleon na de Slag bij Waterloo

Napoleon bereikte Parijs op 21 juni 's morgens. Hij ontmoette die dag Caulaincourt, maarschalk Davout en enkele ministers, waaronder zijn minister van Binnenlandse Zaken Lazare Carnot. Napoleon zag dat na deze nederlaag de bevolking, Fouché en andere politici zich tegen hem keerden. Op 22 juni 1815 deed hij voor de tweede keer afstand van de troon, dit keer definitief. Parijs werd door het Britse en Pruisische leger bezet. Napoleon had vernomen dat het Pruisische leger bevel had gekregen om hem gevangen te nemen, dood of levend. Hij wist te ontsnappen en vluchtte eerst naar het kasteel van Malmaison en dan naar de havenstad Rochefort, waarvandaan hij naar de Verenigde Staten wilde vertrekken. De haven werd echter door de Britten geblokkeerd, en Napoleon zag geen andere uitweg dan zich over te geven.

Napoleon wist dat hij snel Frankrijk moest verlaten en opende onderhandelingen met de Britse kapitein Frederick Maitland. Na vier dagen onderhandelen ging Napoleon aan boord van diens schip HMS Bellerophon (1786) en gaf hij zich aan Maitland over. Later schreef hij een brief aan de Britse koning en de Britse regering, waarin hij politiek asiel vroeg. De Britse regering vertrouwde hem echter helemaal niet en weigerde hem voet aan wal te laten zetten in Engeland. De geallieerden hadden op het Congres van Wenen al bepaald dat Napoleon zou worden verbannen van Europa. Sint-Helena in de Atlantische Oceaan, een eiland van 122 vierkante kilometer, op zo'n 2000 km ten westen van Angola zou het ballingsoord worden. Indien de Britten hem echter zouden hebben uitgeleverd aan de regering van Lodewijk XVIII, dan zou hem een zekere dood gewacht hebben. Ook de Pruisen wensten dat Napoleon geëxecuteerd zou worden.

Het schip HMS Northumberland bracht de gewezen keizer in tien weken naar het Sint-Helena.

Napoleon op HMS Bellerophon

Hij had een kleine Franse entourage bij zich. Enkele van deze personen waren diplomaat Charles-Tristan de Montholon, een voormalig brigadegeneraal; graaf Henri Gatien Bertrand; graaf Emmanuel De las Cases; generaal Gaspard Gourgaud; en de bedienden Louis Marchand en Louis-Étienne Saint-Denis. Omdat het verblijf van Napoleon bij zijn aankomst op 15 oktober 1815 nog niet klaar was met de bouw, verbleef hij bij de Engelse familie Balcombe. Hier kreeg hij een goede relatie met de jongste dochter van de familie, Betsy. Toen zijn verblijf Longwood House was gebouwd verbleef hij de rest van zijn leven daar.

Er bevonden zich 500 soldaten van het 53e regiment die de muur van 4 mijl om Longwood House bewaakten. Zowel overdag als 's nachts cirkelden vijf oorlogsschepen om het eiland om de haven en de mogelijke landingsplaatsen te bewaken.

In 1816 arriveerde Hudson Lowe, de nieuwe gouverneur, die Napoleon in de gaten moest houden. Napoleon vond dat Lowe hem slecht behandelde. Zo vond hij het niet kunnen dat Lowe hem aansprak met 'Generaal Bonaparte', in plaats van 'Uwe Majesteit'. Napoleon weigerde op het eiland ook om paard te rijden onder het zicht van de gouverneur, dit vond hij beledigend. Hierdoor gaf Napoleon in de loop der tijd het paardrijden vrijwel geheel op en bleef hij vaak binnen. Verder bracht hij zijn laatste jaren door met tuinieren, het schrijven van zijn herinneringen en het aanleren van de beginselen van de Engelse taal. Hoewel het merendeel van het gezelschap de tijd doorbracht met kletsen, was Napoleon volgens zichzelf bezig met zijn laatste campagne, namelijk het opschrijven van zijn herinneringen en zodanig een legende om zijn naam creëren. Nu zijn carrière voorbij was, betreurde hij verschillende beslissingen die hij vroeger had genomen, zoals het afzetten van de Spaanse Bourbons in 1808 om hen te vervangen door zijn broer Jozef Bonaparte.

Op Sint-Helena deden geruchten de ronde dat Napoleon zou proberen te ontsnappen, maar in werkelijkheid werden hiertoe geen ernstige pogingen ondernomen. In 1816 besloot Lowe dat de post van de bannelingen alleen door de gouverneur mocht worden bekeken. Deze maatregel had als doel elke poging tot ontsnapping onmogelijk te maken. Toch vonden de Franse bannelingen manieren de censuur te omzeilen via gecodeerde berichten.

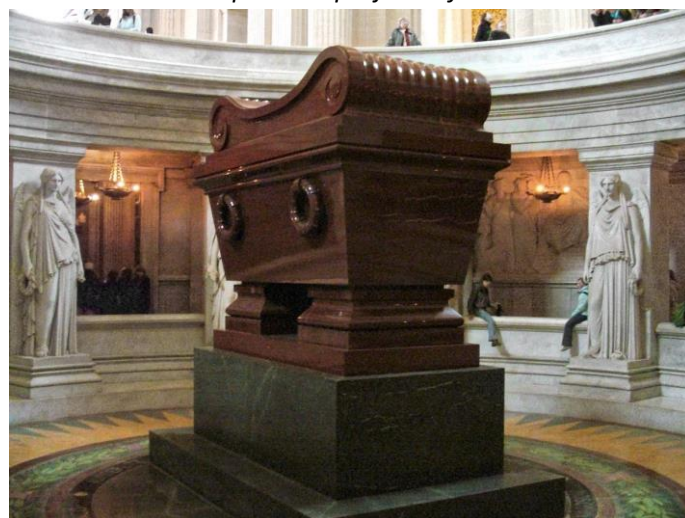
Met de gezondheid van Napoleon ging het steeds slechter, vooral nadat hij had vernomen van het Congres van Aken in 1818 waarbij werd vastgesteld dat zijn verbanning definitief zou zijn. Napoleon kreeg last van slechte eetlust, tandpijn, hoofdpijn, overgeven, dysenterie, een zweer en later zelfs maagkanker. Bovendien was hij sinds de aankomst op het eiland al moedeloos door de slechte verstandhouding met Lowe, de irritaties binnen het gezelschap, de vochtige behuizing, de ratten, de verveling en de uitzichtloze situatie. Hij smeekte dan ook zijn vertrekkende dienaars om te blijven, het zou volgens hem toch niet lang meer duren. Napoleon sprak in deze tijd ook: 'Ik had in Moskou moeten sterven'.

Veel liever had Napoleon de dood gehad in plaats van de verbanning naar Sint-Helena. Toch was Napoleon in de veronderstelling dat de Britten hem een langzame dood wilden geven door hem te vergifigen. Hij zou volgens meerdere mensen binnen zijn gezelschap hebben geklaagd over de wijn en vermoedde dat er meer in zat dan alleen druiven. Zes dagen voor zijn dood schreef hij op dat na zijn dood zijn maag moest worden opengesneden en men deze uitgebreid moesten onderzoeken en de resultaten naar zijn zoon moesten sturen. Ook wilde hij dat zijn hart in wijn zou worden gehouden en naar Marie-Louise van Oostenrijk zou worden gestuurd. Hij schreef er tevens bij dat hij voortijdig dood zou gaan door moord door de Engelse oligarchie.

Napoleon stierf op 5 mei 1821 op Sint-Helena, op 51-jarige leeftijd. Zijn laatste woorden zouden zijn geweest: *'France, armée, tête d'armée, Joséphine.'* (Frankrijk, leger, hoofd van het leger, Joséphine)

Napoleon op zijn sterfbed

Sarcofaag van Napoleon in de Dôme des Invalides

De Leeuw van Waterloo

De uiteindelijke constructie vond plaats tussen 1823 en oktober 1826. Er was 290.486 m³ grond van het slagveld nodig om een 40 meter hoge heuvel op te richten. De diameter van deze heuvel is 160 meter en de omtrek aan de voet is 500 meter. Op de top daarvan werd een 28 ton zware leeuw uit gietijzer geplaatst op een sokkel van 4,5 meter. De leeuw zelf is een ontwerp van de Mechelse beeldhouwer Jean-Louis van Geel. Een ondergrondse kolom van bakstenen in de heuvel ondersteunt de gietijzeren leeuw. Het standbeeld van de leeuw bestaat uit negen delen, welke gegoten werden destijds in de hoogovens te Seraing van John Cockerill, en bij de bouw werden samengesteld. De sokkel waarop de leeuw staat, bestaat uit 'pierre bleu d'Arquennes' en draagt de tekst "XVIII Juni MDCCCXV". De heuvel, sokkel en de leeuw geven het monument een totale hoogte van 51,45 meter. De ontwerper van het geheel was architect Charles Vander Straeten, particulier architect van de Prins van Oranje en uiteindelijk (Rijks-)Architect der Koninklijke Paleizen en Landsgebouwen (eerst enkel in de Zuidelijke Provinciën, later in het gehele Verenigde Koninkrijk der Nederlanden). Vander Straeten was onder meer ook verantwoordelijk voor de bouw van het kroonprinselijk Paviljoen van Tervuren (later verwoest), de verbouwing van het Koninklijk Paleis van Brussel (later weer verbouwd), het paleis van Prins Frederik in Den Haag (Korte Voorhout, verwoest) en de verbouwing van het Mauritshuis in dezelfde stad.

Bij de bouw werd een trap van 226 treden aangelegd. Het huidige leuningwerk werd later voorzien. Het uitzicht boven op het monument laat het volledige slagveld zien, alsmede de omringende gemeenten Eigenbrakel (Braine l'Alleud), Genepiën (Genappe), Plancenoit en Waterloo.